

#RSF#

Hrvatska se u redovitom godišnjem izvješću Reportera bez granica (RSF) za 2018. o slobodi medija u svijetu našla na 69. od 180 mjesta, što je za pet mjesta bolje u odnosu na 2017. kada je prema Indeksu slobode medija zauzela 74. mjesto, ostvarivši tako "skroman" napredak, doznaje su u srijedu iz objavljenog izvješća.

Od zemalja u susjedstvu, Slovenija je zauzela 32. mjesto, BiH 62., Mađarska 73., Srbija 76., a Crna Gora 103. mjesto.

Prema izvješću RSF-a, Hrvatski novinari koji istražuju korupciju, organizirani kriminal ili ratne zločine često su podvrgnuti maltretiranju. Kleveta je kriminalizirana, a vrijeđanje "Republike, njezinog znakovlja, himne ili zastave" je kažnjivo kaznom do tri godine zatvora, podsjeća RSF.

Još gore, "ponižavajući" medijski sadržaji su kriminalizirani od 2013., ističe ta nevladina udruga. Radi se o tzv. "sramoćenju", kaznenom djelu za koje se novinar može proglasiti krivim iako je izrekao istinu, ali sudac može procijeniti da ta istina nije u javnom interesu. Taj je članak Kaznenog zakona uveden 1. siječnja 2013.

"Miješanje vlade u javnu televiziju HRT i dalje predstavlja stvarni problem koji ograničava nezavisnost medija. HRT je očito pod političkim pritiskom. Interesne skupine pokušavaju utjecati na uredničku politiku i miješaju se u njezinu upravu", stoji u izvješću RSF-a.

U zajedničkoj posjeti u siječnju 2018., RSF i druge nevladine udruge su utvrdile da je došlo do neznatnog poboljšanja situacije. Također su pohvalile rad policije koja je u posljednje vrijeme povećala broj uhićenja u slučajevima fizičkog nasilja prema novinarima.

"Fizički napadi, kao i prijetnje te nasilje na internetu i dalje su jedan od glavnih problema za novinare u Hrvatskoj", zaključuje se u izvješću.

Općenito u svijetu, ističe RSF, sve je prisutnije ozračje mržnje prema novinarima, a neprijateljstvo prema medijima nije više ograničeno na čelnike autoritarnih zemalja poput Turske, koja je zabilježila pad od dva mjesta i nalazi se na 157. mjestu ljestvice, dok u Egiptu (161. mjesto) vlada prava "medio fobija". U toj se zemlji novinari redovito uhićuju zbog optužbi za terorizam, a svi oni koji ne pokazuju lojalnost vlastima se samovoljno uhićuju i šalju u zatvore.

Još je gore stanje u Kini, koja se našla na 176. mjestu, a najgora situacija je i dalje u Sjevernoj Koreji koja je zauzela posljednje, 180. mjesto na Indeksu slobode medija.

No, sve više niti demokratski izabrani čelnici ne gledaju na medije kao neizostavni dio demokracije već se na novinare gleda kao na suparnike prema kojima se sve više iskazuje odbojnost. SAD, zemlja Prvog amandmana kojim se kao svetinja čuva sloboda izražavanja, ponovo je pala na ljestvici slobode medija pod predsjedanjem Donalda Trumpa, ovaj puta za dva mjesta i sada se nalazi na 45. Trump je novinare nazvao "neprijateljima naroda", izrazom koji je koristio Staljin.

U porastu je verbalno nasilje političara prema novinarima i u Europi, iako je to regija u svijetu u kojoj se sloboda medija najviše poštuje. U Češkoj, koja je pala za 11 mjesta na 34., predsjednik Miloš Zeman se pojavio na jednoj press konferenciji s lažnim kalašnjikovim na kojem je bilo napisano "za novinare". U Slovačkoj, koja bilježi pad od 10 mjesta i sada zauzima 27. mjesto na ljestvici, premijer Robert Fico je novinare nazvao "prljavim, protuslovačkim prostitutkama" i "idiotskim hijenama". U Slovačkoj je u veljači likvidiran novinar Jan Kuciak koji je istraživao povezanost političara i mafije, a četiri mjeseca ranije je na Malti smaknuta novinarka Daphne Caruana Galizia koja je istraživala korupciju u redovima političara svih političkih usmjerenja. Malta je nakon toga pala 18 mjesta i sada zauzima 65. mjesto na ljestvici slobode medija.

Što se Francuske tiče, tamošnji su mediji slobodni i prilično dobro zaštićeni zakonom, no medijskim sektorom dominiraju velike poslovne grupacije s interesima izvan novinarstva. Francuska je napredovala za šest mjesta i nalazi se na 33. mjestu Indeksa slobode medija, ali niti ona nije iznimka po pitanju verbalnih napada na novinare. RSF navodi primjer šefa radikalne ljevice Jean-Luca Melenchona koji je nedavno napisao da "je mržnja prema medijima i onima koji ih pokreću pravedna i razumna".

RSF upozorava na Rusiju koja je ušutkala neovisne glasove kod kuće te sada širi svoju propagandnu mrežu pomoću televizijske kuće RT i agencije Sputnik. Rusija Vladimira Putina nalazi se na 148. mjestu slobode medija.

Nesmiljeni pritisak Putina i kineskog vođe Xi Jinpinga na medije i svaki obračun s kritikama i disidentima, zaključuje RSF, daju potporu despotskim zemljama koje su na samom dnu indeksa pa je tako Vijetnam zauzeo 175. mjesto, Turkmenistan 178., a Azerbajdžan 163.

(Hina)

